

اقتصاد، عامل اصلی پایداری گردشگری

امروزه پایداری به نحو گسترده‌ای به‌عنوان رویکردی بنیادین، برای هر نوع توسعه از جمله توسعه گردشگری پذیرفته شده و گردشگری پایدار به‌عنوان مفهومی جدید، برای مقابله با آثار مخرب توسعه گردشگری مطرح شده است. بسیاری نگران اثر منفی گردشگری بر ابعاد مختلف زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی هستند. اما سنجش و ارزیابی پایداری توسعه گردشگری، نیازمند به‌کارگیری شاخص‌هایی قابل سنجش در هر یک از ابعاد توسعه پایدار است. چنین شاخص‌هایی مجموعه‌ای از سنجه‌های مختلف‌اند که به تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان برای اصلاح فعالیت‌ها و فرآیندهای توسعه گردشگری یاری می‌رسانند و می‌توانند به‌عنوان ابزاری برای مدیریت برنامه‌های موجود و چارچوبی برای طراحی فعالیت‌های آینده عمل کنند.

حالا نتایج یک پژوهش نشان می‌دهد در میان ۶ عامل اصلی شناسایی‌شده، عامل اقتصادی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص در سنجش پایداری گردشگری به شمار می‌رود؛ چراکه این عامل به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابعاد توسعه پایدار، تاثیر بسیاری بر جلب حمایت و همکاری ذی‌نفعان توسعه گردشگری، مانند جامعه محلی، کسب‌وکارها و بخش دولتی برای مشارکت در فرآیند پایدار کردن توسعه گردشگری دارد. براساس این پژوهش که توسط علی دلشاد، فرزانه ابوهاشم‌آبادی و ایمن قاسمیان صاحبی انجام شده، عامل اقتصادی که خود مبتنی بر تئوری مطلوبیت و اثربخشی اقتصادی است، در استفاده مطلوب از منابع در صنعت گردشگری کاربرد دارد. عامل اکولوژیکی که در فرآیند توسعه پایدار به ثبات و حفظ تعادل زیستی سیستم‌های اکولوژیکی و حفاظت از کیفیت زیست‌محیطی منابع و پدیده‌های طبیعی معطوف است، در این پژوهش از نظر اهمیت در رتبه دوم قرار گرفت.

عامل اجتماعی نیز در رتبه سوم از نظر اهمیت جای گرفت. طبق نتایج این تحقیق، توسعه پایدار در بعد اجتماعی باید به گونه‌ای صورت گیرد که علاوه بر ایجاد و حفظ منافع برای جوامع محلی، حفظ، بقا و حتی بهبود سرمایه‌های اجتماعی، آداب و رسوم، سنت‌ها و مصادیق فرهنگ عامه، اثرات منفی اجتماعی بر جوامع محلی را نیز به حداقل رسانده و رابطه‌ای برد-برد و منتج به ادراکات بین‌فرهنگی جوامع میزبان-میهمان را موجب شود. همچنین ارزیابی پایداری توسعه توسط شاخص‌های اجتماعی باید به گونه‌ای صورت گیرد که طرح‌ها و برنامه‌های مختلف بر مبنای بیشینه‌سازی اثرات مثبت و کمینه‌سازی اثرات منفی تدوین، ارزیابی، انتخاب و اجرایی شوند. از سوی دیگر، محاسبه اوزان هریک از زیرشاخص‌ها در این تحقیق نیز نشان داد میزان اشتغال ایجاد شده، کمک به ارتقای کیفیت زندگی اجتماعی و میزان توزیع درآمد از مهم‌ترین شاخص‌های سنجش پایداری توسعه گردشگری هستند.

براساس نتایج این پژوهش، از آنجا که شاخص‌های اقتصادی از تاثیرگذارترین شاخص‌ها در سنجش پایداری گردشگری به‌شمار می‌رود، باید در فرآیند تصمیم‌سازی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه گردشگری با اولویت بالا مدنظر قرار گیرند. همچنین شاخص‌های فرهنگی نیز به‌عنوان تاثیرپذیرترین شاخص‌ها شناسایی شدند که متاثر از عوامل اقتصادی، اجتماعی، اکولوژیکی و سیاسی هستند. این پژوهش نتیجه می‌گیرد که موفقیت در دستیابی همه‌جانبه پایداری توسعه، وابسته به تعامل موثر بین شاخص‌های مختلف است. همچنین با استفاده از شاخص‌های شناسایی شده و با درنظر گرفتن میزان اولویت و اثرپذیری و تاثیرگذاری آنها بر یکدیگر، می‌توان وضعیت پایداری توسعه گردشگری مناطق و مقاصد گردشگری را سنجید و راهکارهای حفظ وضعیت مطلوب یا تبدیل وضعیت نامطلوب به مطلوب در ابعاد مختلف را تدوین، اولویت‌بندی و اجرایی کرد.

منبع : دنیای اقتصاد